

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA

z dnia 7 lutego 1953 r.

w sprawie organizacji i zadań zakładów leczniczo-zapobiegawczych przy zakładach pracy.

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 1948 r. o zakładach społecznych służby zdrowia i planowej gospodarce w służbie zdrowia (Dz. U. Nr 55, poz. 434 z późniejszymi zmianami) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zakładami leczniczo-zapobiegawczymi przy zakładach pracy, zwanymi dalej „Zakładami”, są:

- 1) punkty felczerskie (pielęgniarskie),
- 2) punkty lekarskie,
- 3) przychodnie,
- 4) pól-sanatoria.

2. Użyte w rozporządzeniu określenia: „poradnia”, „gabinet”, „pracownia” i „izba chorych” oznaczają komórki organizacyjne przychodni. Komórki te mają następujące zadania:

- 1) poradnia — udzielanie pomocy leczniczo-zapobiegawczej chorym i zdrowym w lokalu przychodni jak również w miejscu pracy,
- 2) gabinet — udzielanie pomocy leczniczej chorym w lokalu przychodni,
- 3) pracownia — obsługiwanie poradni i gabinetów w zakresie rozpoznawczym bądź leczniczym,
- 4) izba chorych — udzielanie zamkniętej pomocy leczniczej w przypadkach:
  - a) choroby obłożnej, która według przewidywań lekarza nie będzie trwać dłużej niż 3 dni, a wyjątkowo, gdy chory nie ma odpowiednich warunków do leczenia się w domu — nie dłużej niż 7 dni, albo
  - b) podejrzenia choroby, jeżeli zachodzi trudność jej rozpoznania.

§ 2. Zakłady mają za zadanie:

- 1) punkty felczerskie (pielęgniarskie):
  - a) udzielanie pierwszej pomocy w przypadkach nagłych zachorowań oraz w razie wypadków przy pracy,
  - b) szerzenie oświaty sanitarnej,
  - c) zapobieganie chorobom oraz prowadzenie akcji sanitarnej i przeciwepidemicznej,
  - d) umożliwianie pracownikom korzystania z pomocy leczniczej przekraczającej zakres zadań punktu,
  - e) obserwację pracowników podczas pracy w celu wykrywania wczesnych objawów chorobowych,

f) wykonywanie zarządzeń, zmierzających do obniżenia absencji w pracy z powodu choroby,

g) wykonywanie czynności zleconych przez organy zwierzchnie;

2) punkty lekarskie:

- a) wykonywanie czynności określonych w pkt 1,
- b) udzielanie pomocy leczniczej, z wyłączeniem opieki nad obłożnie chorymi,
- c) orzekanie o czasowej niezdolności do pracy,
- d) prowadzenie ewidencji wszystkich zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy, wydanych pracownikom danego zakładu pracy,
- e) badanie nowowstępujących do pracy,
- f) okresowe badanie młodocianych, kobiet ciężarnych oraz pracowników, zatrudnionych w gałęziach pracy szkodliwych dla zdrowia,
- g) zgłaszanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wniosków o stałe lub czasowe przeniesienie pracownika ze względu na jego stan zdrowia do innego rodzaju pracy,
- h) przeprowadzanie doraźnej kontroli obłożnie chorych w domu,
- i) prowadzenie systematycznej walki o obniżenie absencji chorobowej (obserwacja osób często zwalnających się z pracy z powodu choroby itp.) oraz współdziałanie w tym zakresie z administracją zakładu pracy i z odpowiednimi ogniwami związkowymi;

3) przychodnie:

- a) wykonywanie czynności określonych w pkt 1 i 2,
- b) zwalczanie chorób typowych dla danego środowiska i zapobieganie ich powstawaniu,
- c) współdziałanie z właściwymi władzami i instytucjami oraz kierownictwem zakładu pracy i zakładową organizacją związku zawodowego w zakresie zwalczania chorób zakaźnych,
- d) udzielanie świadczeń leczniczych w zakresie właściwym dla danej przychodni,
- e) roztaczanie opieki nad zdrowiem mieszkańców osiedla lub dzielnicy, w której położony jest zakład pracy, o ile w danej miejscowości nie ma innego zakładu opieki zdrowotnej otwartej.

§ 3. Zakłady udzielają świadczeń:

- 1) pracownikom zakładu pracy, przy którym są zorganizowane,
- 2) członkom rodzin tych pracowników:
  - a) zamieszkałym na terenie zakładu pracy oraz
  - b) zamieszkałym poza tym terenem, jeżeli w danej miejscowości nie ma innego zakładu opieki zdrowotnej otwartej, a kierownik zakładu pracy wyrazi na to zgodę, albo jeżeli względy szczególne tego wymagają.

§ 4. Zakład powinien być czynny w takich godzinach, aby pracownicy zakładu pracy zatrudnieni na poszczególnych zmianach mieli zapewnioną pomoc doraźną oraz możliwość korzystania z pozostałych świadczeń.

§ 5. Zakłady współdziałają z zakładem pracy w zakresie higieny i bezpieczeństwa pracy oraz ze Stowarzyszeniem „Polski Czerwony Krzyż” — w zakresie jego akcji na terenie zakładu pracy.

§ 6. 1. Zakłady są organizowane i prowadzone przez wydziały zdrowia prezydentów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych właściwych ze względu na położenie zakładu pracy.

2. W przypadkach wyjątkowych zakłady są organizowane i prowadzone przez Ministra Zdrowia bądź jego zlecenie — przez wydziały zdrowia prezydentów wojewódzkich rad narodowych (Rad Narodowych w m. st. Warszawie, m. Łodzi).

3. Liczbę etatów oraz liczbę godzin pracy lekarskiej i pomocniczo-lekarskiej dla poszczególnych Zakładów ustala się w ramach norm określonych przez Ministra Zdrowia w porozumieniu z Prezesem Państwowej Komisji Etatów.

§ 7. Do zadań organów prowadzących Zakłady należy w szczególności:

- 1) sporządzanie planów rozmieszczenia Zakładów,
- 2) ustalanie etatów i godzin zatrudnienia,
- 3) powoływanie i odwoływanie kierowników i personelu,
- 4) ogólne kierownictwo, nadzór i sprawozdawczość,
- 5) prowadzenie kontroli ewidencyjnej Zakładów.

§ 8. 1. Punkt felczerski (pielęgniarski) i punkt lekarski wchodzi w skład właściwej miejscowo przychodni rejonowej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku zorganizowania przychodni przy tym samym zakładzie pracy. Punkt felczerski (pielęgniarski) bądź lekarski wchodzi wówczas w skład tej przychodni.

§ 9. 1. Przychodnie dzielą się na 5 typów.

2. W skład poszczególnych typów przychodni wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- 1) typ I — poradnia ogólna,
- 2) typ II — dwie poradnie: ogólna i higieny pracy, dwa gabinety: jeden specjalności właściwej dla danego zakładu pracy i dentystyczny, oraz pracownia analityczna podręczna;
- 3) typ III — dwie poradnie: ogólna i higieny pracy, pięć gabinetów: 3 specjalności właściwych dla danego

zakładu pracy, fizykoterapeutyczny i dentystyczny, oraz pracownia analityczna;

4) typ IV — dwie poradnie: ogólna i higieny pracy, siedem gabinetów: 4 specjalności właściwych dla danego zakładu pracy, dentystyczny, fizykoterapeutyczny i rentgenologiczny, oraz pracownia analityczna,

5) typ V — poradnia higieny pracy, jedenaście gabinetów: internistyczny, reumatologiczny, neurologiczny, ginekologiczny, laryngologiczny, okulistyczny, stomatologiczny, rentgenologiczny i fizykoterapeutyczny, oraz pracownia analityczna.

3. W skład przychodni wchodzić mogą ponadto izby chorych.

§ 10. 1. Przychodnia jest samodzielną jednostką organizacyjną i budżetową.

2. Przychodnia typu I i II podlega pod względem fachowo-lekarskim nadzorowi właściwej miejscowo przychodni obwodowej (powiatowej, miejskiej bądź dzielnicowej).

3. W przypadku zorganizowania przy tym samym zakładzie pracy dwóch lub więcej przychodni — przychodnie niższego typu wchodzi w skład przychodni wyższego typu.

§ 11. Zakłady organizuje się według następujących zasad:

1) przy zakładach przemysłu chemicznego i przetworów naftowych zatrudniających:

- a) ponad 200 do 400 pracowników — punkt felczerski (pielęgniarski) lub przychodnię typu I,
- b) ponad 440 do 1100 pracowników — przychodnię typu I,
- c) ponad 1100 do 3300 pracowników — przychodnię typu II,
- d) ponad 3300 do 5500 pracowników — przychodnię typu III,
- e) ponad 5500 do 7700 pracowników — przychodnię typu IV,
- f) ponad 7700 pracowników — przychodnię typu V;

2) przy kopalniach rudy, węgla bądź ropy, wapieniakach, kamieniołomach oraz przy zakładach przemysłu metali nieżelaznych, zatrudniających:

- a) ponad 200 do 500 pracowników — punkt felczerski (pielęgniarski) lub przychodnię typu I,
- b) ponad 500 do 1400 pracowników przychodnię typu I,
- c) ponad 1400 do 4200 pracowników — przychodnię typu II,
- d) ponad 4200 do 7000 pracowników — przychodnię typu III,
- e) ponad 7000 do 9000 pracowników — przychodnię typu IV,
- f) ponad 9000 pracowników — przychodnię typu V;

3) przy hutach wszelkiego rodzaju z wyjątkiem hut metali nieżelaznych, zatrudniających:

- a) ponad 300 do 600 pracowników — punkt felczerski (pielęgniarski) lub przychodnię typu I,
- b) ponad 600 do 1500 pracowników — przychodnię typu I,
- c) ponad 1500 do 4500 pracowników — przychodnię typu II,
- d) ponad 4500 do 7500 pracowników — przychodnię typu III,
- e) ponad 7500 do 10500 pracowników — przychodnię typu IV,
- f) ponad 10500 pracowników — przychodnię typu V;

4) przy zakładach budowy maszyn, zatrudniających:

- a) ponad 400 do 800 pracowników — punkt felczerski (pielęgniarski) lub przychodnię typu I,
- b) ponad 800 do 1700 pracowników — przychodnię typu I,
- c) ponad 1700 do 5000 pracowników — przychodnię typu II,
- d) ponad 5000 do 8400 pracowników — przychodnię typu III,
- e) ponad 8400 do 11800 pracowników — przychodnię typu IV,
- f) ponad 11800 pracowników — przychodnię typu V;

5) przy zakładach pracy nie objętych przepisami punktów 1—4, a zatrudniających:

- a) ponad 400 do 1000 pracowników — punkt felczerski (pielęgniarski) lub przychodnię typu I,
- b) ponad 1000 do 2100 pracowników — przychodnię typu I,
- c) ponad 2100 do 6300 pracowników — przychodnię typu II,
- d) ponad 6300 do 10500 pracowników — przychodnię typu III,
- e) ponad 10500 do 14700 pracowników — przychodnię typu IV,
- f) ponad 14700 pracowników — przychodnię typu V;

6) przy zakładach pracy czynnych sezonowo lub przenoszonych z miejsca na miejsce, a zatrudniających ponad 400 pracowników — punkt lekarski.

2. W przypadkach uzasadnionych prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej m. st. Warszawy, m. Łodzi) może zezwolić na zorganizowanie Zakładu, wymienionego w § 1, innego rodzaju i typu niż przewidziany w ust. 1.

3. Zorganizowanie przychodni typu V lub izby chorych wymaga zgody Ministra Zdrowia. Zgody takiej wymaga również zorganizowanie Zakładu przy urzędzie lub instytucji.

4. Przy poszczególnych oddziałach produkcyjnych dużych zakładów pracy — prócz właściwej dla danego zakładu przychodni — można, z zachowaniem wytycznych ust. 1, dodatkowo zorganizować oddziałowe punkty felczerskie (pielęgniarskie), punkty lekarskie bądź przychodnie I i II typu.

§ 12. 1. Na czele Zakładu stoi kierownik, który bezpośrednio zarządza Zakładem i jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich zatrudnionych w nim pracowników.

2. Do obowiązków kierownika Zakładu w szczególności należy:

- 1) układanie planu pracy i rozkładu zajęć,
- 2) sprawowanie nadzoru nad tokiem pracy,
- 3) czuwanie nad przestrzeganiem socjalistycznej dyscypliny pracy,
- 4) dbanie o podnoszenie poziomu świadczeń leczniczych,
- 5) zgłaszanie wniosków w sprawie zaopatrzenia oraz w sprawach osobowych,
- 6) układanie projektów planów gospodarczych i finansowych,
- 7) reprezentowanie Zakładu na zewnątrz oraz wobec kierownictwa zakładu pracy,
- 8) branie udziału w zebraniach rady zakładowej oraz kierownictwa zakładu pracy i składanie na nich sprawozdań obejmujących analizę schorzeń, wypadków przy pracy, absencji chorobowej pracowników oraz higieny i bezpieczeństwa pracy,
- 9) przedstawianie kierownikowi zakładu pracy wniosków w zakresie higieny pracy i spraw sanitarnych,
- 10) wykonywanie zadań zleconych przez organy zwierzchnie.

3. Kierownicy Zakładów, będących w myśl § 8 ust. 2 bądź § 10 ust. 3 komórkami organizacyjnymi przychodni danego zakładu pracy, są podporządkowani kierownikowi tej przychodni.

§ 13. 1. Terminy zorganizowania w poszczególnych gałęziach gospodarki narodowej zakładów leczniczo-zapobiegawczych w myśl niniejszego rozporządzenia ustali instrukcja Ministra Zdrowia, wydana w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

2. Istniejące w dniu wejścia w życie rozporządzenia zakłady, których rodzaj i typ nie odpowiada przepisom § 11, należy w terminie do dnia 30 czerwca 1953 r. przystosować do udzielania pomocy leczniczej ogółowi ubezpieczonych bądź dostosować do rzeczywistych potrzeb zakładu pracy.

3. Prezydya wojewódzkich rad narodowych (Rad Narodowych w m. st. Warszawie, m. Łodzi) na wniosek swoich wydziałów zdrowia przedstawia Ministrowi Zdrowia, w ciągu dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, wykaz istniejących na podległych im terenach zakładów przy instytucjach i urzędach wraz ze swoimi wnioskami co do dalszego ich istnienia.

§ 14. Rozporządzenie nie dotyczy zakładów leczniczo-zapobiegawczych przy zakładach pracy, podległych Ministrom Obrony Narodowej oraz Bezpieczeństwa Publicznego, a także zakładów leczniczo-zapobiegawczych, prowadzonych przez przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe”.

§ 15. Organizację i zasady działalności pól sanatoriów przy zakładach pracy ustalają odrębne przepisy.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 marca 1953 r.

Minister Zdrowia: *J. Sztachelski*

Reklamacje z powodu niedoreczenia poszczególnych numerów wnosić należy do Administracji Wydawnictw U. R. M. (Warszawa, ul. Bracka 20a) w terminie 10 do 15 dni po otrzymaniu następnego numeru

---

Pojedyncze egzemplarze Dziennika Ustaw nabywać można w Administracji Wydawnictw U. R. M., Warszawa, Bracka 20a, w punktach sprzedaży: w Warszawie: „Dom Książki”, Księgarnia Prawno-ekonomiczna, pl. 3 Krzyży 12, kiosk „Domu Książki” w gmachu Sądów, al. Gen. Świerczewskiego 127, w Łodzi przy ul. Nowotki 21 (Hipoteka), w kasach Sądów Wojewódzkich: w Białymstoku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Rzeszowie, Wrocławiu i Zielonej Górze oraz w kasach Sądów Powiatowych: w Bydgoszczy, Bytomiu, Cieszynie, Częstochowie, Gdańsku, Gdyni, Gliwicach, Gnieźnie, Jeleniej Górze, Kaliszu, Krakowie, Lublinie, Nowym Sączu, Olsztynie, Opolu, Ostrowiu Wlkp., Poznaniu, Przemyślu, Raciborzu, Radomiu, Szczecinie, Tarnowie, Toruniu i Zamościu.

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prac Ustawodawczych, Warszawa, ul. Krakowskie Przedm. 46/48.
Administracja: Administracja Wydawnictw U. R. M., Warszawa, ul. Bracka 20a.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Drukarni Akcydensowej w Warszawie, ul. Tamka 3.